

Moralrettens indhold

Pensum: Immaterialret, 1. udg., Schovsbo og Rosenmeier

Indledning

Hvad beskyttes?

Litterære og kunstneriske værker nyder ophavsretlig beskyttelse.

- Kravene for at udgøre et værk skal være opfyldt.

Beskyttelsen **tilkommer** frembringeren. Eventuelt flere ophavsmænd, jf. § 6.

Desuden de såkaldte ”**Andre rettigheder**” i kap. 5.

- Disse er ikke værker, og nyder beskyttelse efter kap. 1, i det omfang der er henvist til bestemmelserne.

Ophavsrettens indhold

Udgangspunktet i dansk ret er:

- Man må gøre hvad man vil, medmindre det er ulovligt.

Ophavsretten er en **eneret**.

- Det er desuden meningsfyldt at sige at ophavsretten er en **forbudsret**.
 - Ophavsmanden kan forbyde andre at kopiere og udnytte sit værk.
- Ophavsretten varer i 70 år efter ophavsmandens død.

Ophavsretten er **en formueret der kan overdrages**. Følger ligeledes af § 53, stk. 1.

- Problematisk at have en eneret, hvis man ikke kunne give andre tilladelse til at benytte sit værk.

To sæt rettigheder der er uafhængige af hinanden, og dermed kan gøres gældende særskilt.

Økonomiske rettigheder – § 2

- Eneret til eksemplarfremstilling og tilgængeliggørelse for almenheden.

Ideele rettigheder – § 3

- Faderskabsretten – retten til at blive krediteret (navngivet), jf. § 3, stk. 1.
- Respektretten – forbud mod at værket sættes i en krænkende sammenhæng, jf. § 3, stk. 2.

Faderskabsretten – § 3, stk. 1

Ophavsmanden har krav på at få sit navn nævnt, når nogen fremstiller eksemplarer af værket eller gør det tilgængeligt for almenheden (spredning, visning, fremførelse).

- Navngivningsretten er såvel i ophavsmandens interesse som offentligheden.
 - Både ideel og økonomisk interesse for ophavsmanden.
 - Kulturel (ideel) interesse for offentligheden.

Økonomisk betydning

- Navngivning kan være af betydning for udbredelsen af navnet. Udvikling af sit ”**brand**”.
 - F.eks. kunstneren der får spillet sin musik i radioen. Økonomisk vigtigt at folk ved hvad de hørte, så de kan gå i ”Fona” og købe pladen.

God skik

- Varierer fra værksart til værksart.
- God skik betyder ”rimelig og hæderlig handlemåde” ifølge lovmotiverne.
- Objektiv bedømmelse
 - Der må henses til hvilke muligheder der for navngivning.
 - Sædvaner på området har en vis betydning, hertil f.eks. for edb-programmer.
- Brugen af pseudonymer kan være relevant og vigtigt.
 - Se i øvrigt reglen om identitetsformodning i § 7.
 - Hvis ophavsmanden ikke kendes, formodes den hvis navn eller pseudonym eller mærke er påført eksemplaret at være ophavsmand, jf. § 7, stk. 1.
- Eksempel: rulle-”tekster” i radio/tv
 - Tv-stationer krænker ofte denne del, enten ved ikke at vise rulleteksterne i sin helhed, eller f.eks. ved at de er så små at det reelt er umuligt at læse dem.

Citater / kildeangivelse

- Litterære værker giver ikke anledning til tvivl om hvorvidt de skal navngives.
- Kravet på **kildeangivelse** følger af § 11, stk. 2, men ikke af § 3.

Inden for edb-programmer

- Inden for dette område synes god skik at indebære, at faderskabsretten er temmelig begrænset.
- Faderskabsretten ser dog sin udfoldelse i open source verdenen, hvor licensbetingelserne ofte påkræver at bidragere krediteres i kildekoden. F.eks. GPLv2.
- Det kan således ikke udelukkes at faderskabsretten har en vis betydning for udviklere af edb-programmer.

Respektretten – § 3, stk. 2

Værket må ikke ¹⁾*ændres* eller gøres **tilgængeligt** for almenheden i en ²⁾*sammenhæng* der er **krænkende for ophavsmanden**.

- Krænkende for hans kunstneriske eller litterære anseelse.

Ændringsforbud

Konkret vurdering

Bør fortolkes indskrænkende til ophavsmandens fordel.

- Så længe ophavsmanden lever er der ikke noget problem, idet han blot kan forbyde udnyttelsen i kraft af sin eneret efter § 2.

Fotografiske værker og billeder (§ 70)

- Også for disse værker skal respektretten respekteres.
- Beskæring af billeder/værker, hvor indtrykket bliver helt anderledes, er klart en overskridelse af respektretten.

Film

- I overensstemmelse hermed gælder samme for film.
 - U 1997.975 Ø – Sidney Pollack (Panscanning)
 - Ændring af biograffilms format med henblik på fremførelse i tv.
 - Panscanning medførte i princippet en krænkelse af respektretten, da tilklipningen medførte

”at billedkompositionen i en række sekvenser må betegnes som lemlæstet”.

- Klipningen har ikke været teknisk nødvendig for visning af filmen på tv.
- => Krænkelser af § 3, stk. 2 – medmindre retten er frafaldet efter stk. 3.
- Også indsættelse af reklamer, fraklip af scener, lydændringer osv.
 - Indsættelse af animationslogo kan ligeledes være en krænkelse. (Logoet vil pådrage sig opmærksomheden, og ændre oplevelsen af filmen)

Parodier

Parodier må man altid tåle.

- Anføres udtrykkeligt i forarbejderne til 1961-lovens § 3.
 - Henvielse til at der er fast tradition herfor.
- Følger nu også af infosoc-direktivets art. 5, stk. 3, litra k.
 - Parodier, karikaturer o.l. kan undtages fra ophavsrettighedernes værn.

Forholdet til lånereglerne – om ændringer

- Hvis værksudnyttelsen kan ske mod ophavsmandens vilje i kraft af lånereglerne i kap. 2, kan der opstå problemer.
 - F.eks. konsumption, eller eksemplarfremstilling.
- De ideelle rettigheder skal respekteres uanset, jf. § 11, stk. 1. Dog undtagen bygninger.
- Hertil kommer ændringsbeskyttelse i § 11, stk. 2, 1. pkt..
 - Værket må ikke ændres i videre omfang end den tilladte brug kræver.
 - Dette uanset om ændringen er krænkende *eller ej*.
 - Så længe man holder værket indenfor privatsfæren er der dog formentlig ikke tale om en krænkelse.
 - Eksemplet: Den der maler briller og skæg på et købt maleri.
 - Resultatet er ikke oplagt.
 - Udstilles eller sælges maleriet på det åbne marked, vil der klart være tale om en krænkelse af § 3, stk. 2.
- § 11 bør fortolkes i ophavsmandens favør.

Forholdet til overdragelsesaftalerne – om ændringer

- Ophavsretten er en formueret og kan som sådan overdrages. Følger ligeledes af § 53, stk. 1.
- Overdragelse af ophavsretten giver dog (som udgangspunkt) ikke erhververen ret til at ændre værket, jf. § 56, stk. 1.
 - Medmindre ændringen er forudsat eller sædvanlig.
 - Reglen omhandler overdragelse af ophavsretten, ikke overdragelse af et eksemplar.
 - Reglen er deklaratorisk, jf. § 53, stk. 4.
- Supplerer § 3 og yder igen en videre beskyttelse end § 3, stk. 2, da § 56, stk. 1 på visse områder indskrænker mulighederne for ændringer.
 - § 56 gælder uanset om ændringen er krænkende eller ej.
- Sammenfattet må ændringer kun ske hvis forudsat eller sædvanligt, samt ikke er krænkende for ophavsmanden.

Ødelæggelse af eksemplarer

Respektretten **hindrer i intet tilfælde ødelæggelse** af eksemplarer.

- En sådan regel ville have uoverskuelige konsekvenser.

- Ville gribe alvorligt ind i ejendomsretten til eksemplaret.

Ophavsmandens adgang til at destruere sit værk

- Så længe han selv er ejer, er der ingen problem.
- Skal normalt respektere andres ejendomsret.
- Er værket ændret på en krænkende måde, antages ophavsmanden at have en vis adgang til selvtægt.

Krænkende sammenhæng

Respektretten medfører at værket ikke må gøres tilgængeligt for almenheden i en sammenhæng der er krænkende for ophavsmanden.

- Anvendelse af værket i sammenhæng med organisationer af anden holdning.
 - Natajas ”Giv mig Danmark tilbage” brugt af Dansk Folkeparti.
 - Brug af billeder, digte eller andet i f.eks. pornografisk sammenhæng.
 - Brug i en sammenhæng, der ikke anses for naturlig efter musikværkets art og karakter.
- U 2000.2359 Ø – TV2/Lorrys brug af ”Tango Jalousie” i **reklamespot**
 - Kompositionen ”Tango Jalousie” var blevet anvendt i en reklamespot for ”Club Lorry”.
 - Byretten:
 - Det findes ikke afgørende at om der er tilsigtet en økonomisk fordel, eller at anvendelsen er sket i reklameøjemed.
 - Anvendelsen findes at være foretaget i en sammenhæng, der ikke anses for naturlig efter musikværkets art og karakter. ”Tango Jalousie” risikerer derved at identificeres med ”Club Lorry”.
 - => krænkelse af § 3, stk. 2.
 - Landsretten:
 - Uanset at der ikke var tilsigtet økonomisk vinding, var der tale om kommerciel virksomhed og om en reklame.
 - Anvendelsen af kompositionen var fremtrædende og gennemgående. Anvendelsens omfang og betydning i spotsene må tillægges særlig vægt, når det er anvendt i reklameøjemed.
 - => krænkelse af § 3, stk. 2.

I forhold til linking på internettet

Respektretten kan ikke antages at være mindre betydningsfuld på internettet.

Krænkelsen kan f.eks. opstå ved inline-linking.

- Hvor f.eks. et billede bringes i sammenhæng med en hjemmeside af tvivlsom karakter.
- Automatiske bannerreklamer? Er der her et problem?

Indskrænkninger, overdragelse og varighed

OPHL kap. 2 gør ingen indskrænkninger i ophavsmandens ideelle ret, jf. § 11, stk. 1. Kun med hensyn bygninger kan erhververe gøre hvad de vil, jf. § 29.

Overdragelse

Ophavsretten er en formueret og kan som sådan overdrages. Følger ligeledes udtrykkeligt af § 53, stk. 1.

Begrænset overdragelighed, jf. § 3, stk. 3. Samt tillige § 53, stk. 1.

- De ideelle rettigheder, jf. § 3, samt følgeretsvederlaget, jf. § 38, kan ikke overdrages.

De ideelle rettigheder kan dog overdrages hvis det er ”en **efter art og omfang afgrænset brug af værket**”:

- Eksempler:
 - Overdragelsen i Sidney Pollack-dommen.
 - Panscanning var også i 1975 den anvendte metode for tilpasning af biograffilm til tv-mediet.
 - Ved overdragelse af rettighederne findes også at omfatte **eventuel** panscanning af filmen.
 - => rettighederne er frafaldet på ”en efter art og omfang afgrænset brug af værket”, jf. § 3, stk. 3.
 - Rettigheden behøver således ikke at være specificeret præcist.
 - Der kan næppe indfortolkes et stærk specialitetsprincip.
 - Ritzaus Bureau, hvor den ansatte journalist må antages at have frafaldet sit krav på at få nævnt sit navn på pressemeddelelser, nyhedsartikler mv.

Ansatte i ministerier, styrelser mv., der udarbejder pjecer og vejledninger mv. uden at få deres navn nævnt.
Overdragelse qua ansættelsen? Nej!

Varighed

Ophavsretten varer indtil 70 år efter ophavsmandens død, jf. § 63.

- Gælder som udgangspunkt både de økonomiske rettigheder **og** de ideelle rettigheder.

Den evigtvarende droit moral – § 75

- § 3 rettigheder lever dog evigt videre
 - Med den indskrænkning at der skal være tale om krænkelse af ”Kulturelle interesser”.
- U 1990.856 Ø – Jens Jørgen Thorsens Jesusfilm
 - Var ikke en krænkelse af kulturelle interesser, jf. § 75 jf. § 3.
 - Der findes mange forskellige film passeret på fortællingerne om Jesus.
- Kulturelle interesser har i dag et meget lille område.
 - Det offentlige påtaler, men dette sker meget sjældent.

Påtale

Den evigtvarende droit moral, jf. § 75 påtales af det offentlige, jf. § 81, stk. 4.